

אתרי משפט בשפה העברית הם חיוני נדיר ביותר. אלה הקיימים מעטים ומאכזבים. יוזמות פרטיות לא הצליחו לנסוק עד כה מחמת מצוקות טכניות או פיננסיות: הצגת העברית ברשת היא מסובכת, באופן שלא ניתן, לדוגמה, ליטול בפשטות קובץ מחשב של בית המשפט העליון ולשימו כך, כפי שהוא, באתר אינטרנט. מספרם האבסולוטי של המשפטים בישראל אף הוא מצומצם, ואתרי המשפט בעברית אינם מצוידים אפוא את ליבם של מפרסמים או בעלי ממון. בהעדר משאבים כספיים ומערכת מקצועית איתנה קשה, אם בכלל אפשרי הדבר, לנהל אתר, האוצר בחובו מידע ראוי לשמו.

על רקע זה תמוהה שתיקת האוניברסיטאות. הימנעותן מכל פרויקט משפטי רחב-היקף בולטת שבעתים לנוכח הפעילות האקדמית הערה בשפה האנגלית, המתבטאת במאות אתרים אוניברסיטאים

המידע המשפטי ברשת, כמו האמת בסידרת הטלוויזיה "תיקים באפילה", נמצא אי-שם. אלא שבניגוד לאותה אמת חמקמקה, הוא מצוי בשפע, במרחק של שתיים או שלוש נגיעות עכבר ממושבו הווירטואלי של המשפטן, יהיה הדומיסיל שלו כאשר יהיה. אכן, מכל האפשרויות שפורשת האינטרנט בפני העוסקים במשפט, דומה שהשימוש בה למחקר משפטי ומשפטי למחצה הוא המלהיב מכולם: מפסקי הדין של בית המשפט העליון בישראל, דרך פסקי הדין של הערכאות העליונות בארצות-הברית ובאוסטרליה וכלה בפסיקת בית הלורדים האנגלי שניתנה אך לפני שעתים; מן התקנות שהרשות האמריקנית לניירות ערך (SEC - Security Echange Committee) שוקלת להתקין, דרך דברי הכנסת הישראלית ועד לחוקה התימנית; ממשד רשם הפטנטים היפני ועד ל- Harvard Journal of Law & Technology - הכל נמצא ברשת, ועוד יותר.

* מבוסס חלקית על מאמרים שפירסם הכותב מאז אוקטובר 1996 במדור "משפט באינטרנט" בעיתון גלובס.
 ** בוגר הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב; חבר לשכת עורכי הדין בישראל מאז 1990. מנהל ומפעיל מאז מרץ 1996 אתר אינטרנט בשם Legal Links שכתובתו <http://www.law.co.il> Haim Ravia, Law Offices: Thomas - מדור בגלובס / אינטרנט

ערך לא ימצא ענין במה שהוא חיוני לפרקליט הפלילי. היתה זו אפוא מגבלה שנטלתי על עצמי, לברור אתרים שיכולים לספק את צרכיהם של ציבורים שונים. ועם זאת, הרשימה "מוטה" עדין באופן שמשקף בעיקר את העיסוק במשפט האזרחי לענפיו השונים.

* ולבסוף, סדר האתרים אינו מעיד בהכרח על חשיבותם, או על היותם הטובים ביותר (חבר השופטים לענין זה טרם מונה...). - כך, זולת הראשון שבהם, הראוי, לעניות דעתו של כותב שורות אלה, לשמש דוגמה ומופת לאתרים משפטיים אחרים.

Legal Information Institute

<http://www.law.cornell.edu>

זהו כמעט קודש הקודשים של מידע משפטי באינטרנט: ה־Legal Information Institute מרכז פעילות מחקר ופרסום אלקטרוני, שייסד בית הספר למשפטים של אוניברסיטת קורנל במדינת ניו-יורק בשנת 1992. מטרתו לחקור דרכים חדשות להפצת מידע ומסמכים משפטיים. הוא מסתמך על צוות ההוראה, הסטודנטים והמשאבים של האוניברסיטה וכל פרסומיו ממוחשבים. הם מופצים במדיה מגנטית (דיסקטים ותקליטורים) או על גבי האינטרנט. זהו פרויקט מעורר השתאות בהיקפו ובממדיו: על-פי הנתונים באתר הציב ה־LII באינטרנט כשמונים אלף קבצי מידע, המסתכמים בכשלושה גיגהבייט של אינפורמציה משפטית.

האתר מצטיין בהתפתחות בלתי פוסקת והוא אוגר מידע רב-ערך. כך לדוגמה, כבר בשנת 1993 החל ה־LII לפרסם באינטרנט את פסקי הדין של בית המשפט העליון הפדראלי בארצות הברית. כיום הוא מציע את מרבית החלטות שנתקבלו בבית משפט זה מאז מאי 1990 ועוד החלטות היסטוריות בעלות חשיבות. כל פסק דין מתפרסם אלקטרונית בתוך יממה ממועד שניתן. ה־LII מאפשר להצטרף לרשימת תפוצה ולקבל את עדכוני הפסיקה בדואר אלקטרוני בתוך שעות מפירסומם. שירות זה ניתן גם ביחס לפסקי דין של בית המשפט לערעורים במדינת ניו-יורק.

ה־LII מקשר לאתרים של בתי המשפט הפדרלים לערעורים (ה־Circuits). אתרים אלה אינם מנוהלים על ידו, אולם הוא מציע ים של נתונים סטטיסטיים ביחס

ובעשרות רבות של כתבי עת משפטיים המתפרסמים ברשת. אכן, לפקולטה למשפטים בירושלים יש נוכחות ברשת (<http://unixware.mssc.huji.ac.il/law1/indexhtml~/>) והיא אף מפרסמת את ה־Israel Law review (http://mishpatim.mssc.huji.ac.il/ilr). גם הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת חיפה מנהלת אתר (http://research.haifa.ac.il/~weblaw/heb_index1.html) אולם נכון לשלהי ספטמבר 1997, המידע באתרי הפקולטאות רחוק מלהשביע רצון בהיקפו.

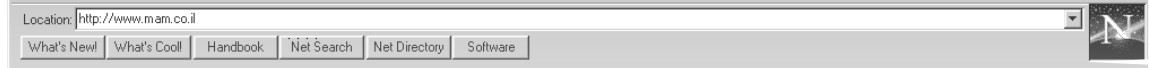
מזלה של הקהילה המשפטית הישראלית שפר עליה רק מבחינה אחת: ככל שהיא פונה לפסיקה ולחקיקה זרה, היא צופה בעיקר לכיוון ארצות הברית של אמריקה. האינטרנט היא יבשת אמריקנית בעיקרה. הגמוניה זו מוצאת ביטויה גם באתרי המשפט. הטובים מבין האתרים שיוזכרו להלן הם אפוא אתרים אמריקנים.

הערות ספורות תחילה:

* הבעיה איננה נעוצה ב"כמות" המידע ברשת, או אף באיכותו - אלא בעיקר במיקודו: רשת האינטרנט היא מאגר מידע פתוח לכל, המשתנה ומתעדכן בכל עת, ומכפיל את היקפו אחת לחודשים ספורים. השפע הזה אינו מלווה במערכת אחת יעילה לאיחזור מידע, שתאצור בחובה את כל המידע ברשת ותאפשר לחפש בבת אחת בכלו. מבחינה זו האינטרנט יעילה פחות מתוכנות כדוגמת פדאו"ר, תקדין או דינים ועוד. יתרה מזאת, להלכה ולמעשה כל אדם רשאי להקים אתר משפטי ולכלול בו מידע כלשהו. מידת אמינותו של המידע הזה היא ענין לדיון נפרד. אפשר שהוא מהימן ואפשר שלא; אפשר שהיה מלא במועד שהוצב ברשת ועתה - שנה לאחר מכן - הוא חלקי וחסר. האתרים למידע משפטי אינם מלווים ב"תג אמינות". אשר על כן נודעת חשיבות יתרה לבחירת האתרים, שבהם יש לחפש מידע כזה.

* האתרים שלהלן מצויים רק ב־WORLD WIDE WEB. הוא המימשק הגרפי של האינטרנט. הם נבחרו כך למען נוחות וקלות החיפוש. הניסיון לערוך רשימה של המקורות החשובים ביותר למשפטן הישראלי משול במידה רבה לניסיון למנות את התבלינים הטעימים ביותר. אין דין אחיד לשופט, לעורך-הדין ולסטודנט למשפטים. מי שעוסק בניירות

המתייקת במאגר המידע שלו את ממצאיה. בעת שמתבצע חיפוש אחר מילות מפתח, סורק המחשב את מאגר המידע השמור אצלו ומציג את התוצאות לשואל. החיפוש משתרע לא רק על כותרות הדפים השמורים במחשב, אלא גם על הטקסט הנכלל בדפים.

השאלתה למנוע החיפוש, ניתנת למיקוד בעזרת מילות המפתח AND, OR, NEAR ו-NOT. ניתן לבחור בין חיפוש ב-FINDLAW בלבד לבין חיפוש בכל ה-WEBS, באתרי ממשל אמריקניים, באתרי WEB הכוללים מידע משפטי (אופציה יעילה ביותר) ועוד. כמו כן, מהעמוד הפותח של האתר ניתן להגיע למנוע חיפוש הסורק כתבי עת משפטיים (יש עשרות רבות מהם באינטרנט ובלא חיפוש מרוכז בהם לא ניתן למצוא מאמרים בעילות).

אחת האופציות ב-LAWCRAWLER מאפשרת חיפוש באתרים המתייחסים לאוסטרליה, קנדה, בריטניה, צרפת, גרמניה ויפן. מעמוד זה ניתן לגשת גם למידע משפטי, השמור ב-FINDLAW, אודות כל אחת מארצות תבל.

הכנסת

<http://www.knesset.gov.il>

הכנסת פתחה את שעריה הווירטואליים ב-22 בדצמבר 1996. בעיניו של המשפטן, יש חשיבות מיוחדת לאפשרות לערוך חיפוש אחר מידע מדברי הכנסת ה-11 עד ה-14. הואיל ויש חשיבות לדברי הכנסת בפירושם של חוקים, הרי שנדמה כי לראשונה הם הופכים נגישים וקלים לכל. נכון לעכשיו, האתר לא השכיל לייצר ערך מוסף אחר למשפטן. אין בו, לדוגמה, את החוקים שקיבל הבית או הצעות החוק הנדונות בו, והוא כולל אפוא ברשימה זו רק בזכות מערכת איחזור המידע מדברי הכנסת ובזכות דו"ח הוועדה על ישראל בעידן המידע, שניהל ח"כ (כתוארו אז) מיכאל איתן. דו"ח זה, כולל בתוכו פרק משפטי רב-ענין, והוא ניתן להורדה מן האתר.

סקירה משפטית באינטרנט

<http://www.interlaw.co.il>

כתב-עת ותיק זה, הסוקר פסקי-דין שניתנו זה

לפסיקה זו: החל ממספר התיקים שנוהלו לפי סוגיהם וכלה בפסיקות הפיצויים הממוצעת.

בלב האתר, תפריט המאפשר גישה למידע משפטי על-פי נושאים שונים: מדיני משפחה, עבודה, עסקאות מסחריות ומסוי ועד למשפט חוקתי או סדרי דין. כל פרק מחולק לנושאי משנה ובסופה של הדרך הפניות לסעיפי חוק המופיעים בטקסט מלא (לדוגמה, מתוך הקוד המסחרי האחד, ה-USC, של ארצות הברית) ולפסיקה רלבנטית.

FindLaw

<http://www.findlaw.com>

זהו Directory, הווה אומר מדריך מסווג לחיפוש אחר מידע משפטי, המצטיין בסדר מופתי. בהתחשב עובדה שהוא נוסד על ידי אגודת ספרנים מצפון-קליפורניה, אין פלא בדבר. FindLaw כולל שורה ארוכה של מדורים, ובהם קשרים מסווגים למידע משפטי - מבוררות ומינהל, דרך דיני משפחה, נזיקין ובנקאות וגמור ב-CYBERLAW. לצד כל אלה נמצאת רשימה של אתרי הפקולטאות למשפטים באינטרנט, לשכת תעסוקה וירטואלית לעורכי דין ועוד. FindLaw כולל, בין השאר, את פסיקת בית המשפט העליון הפדראלי בארצות הברית ומנוע חיפוש משפטי, המתנהל כאתר בפני עצמו (LAWCRAWLER).

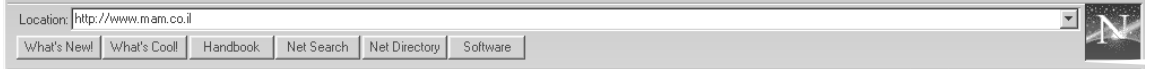
LawCrawler

<http://www.lawcrawler.com>

מנוע חיפוש יעיל הוא תנאי בל-יעבור לחיפוש מידע כלשהו, ובכלל זה מידע משפטי: מספרם של האתרים המשפטיים באינטרנט מסתכם ברבבות, והוא גדל מדי יום. בשפע הזה, מנוע חיפוש המתפקד כמעין תוכנה לאחזור מידע, או תוכן עניינים ענק, יכול להיות כל ההבדל בין מציאת החומר המבוקש, לבין שוטטות נרגזת וחסרת תכלית במרחבי הרשת.

ה-LAWCRAWLER הוא מנוע כזה. בלבו מותקנת המערכת שמשמשת את מנוע החיפוש הכלכלי ALTA VISTA. המנוע סורק את הרשת באופן קבוע באמצעות תוכנה (CRAWLER), זחלן בעברית),

ובראשונה מערכת עתונאית מקצועית. אמות המידה שהוא מציב בפני האתרים המשפטיים הן גבוהות ביותר.

West's Legal Directory

<http://www.wld.com>

(<http://www.wld.com>)/West Legal Directory ה- הוא לאינטרנט מה ש-Martindale - Hubbell היה למדפי הספרים: (<http://www.martindale.com/>) מאגר מידע אדיר אודות עורכי דין ברחבי העולם, ובעיקר בצפון-אמריקה ובארצות-הברית. החיפוש אחר עורך-דין יכול להתבצע לפי שורה של חתכים שונים - מקום משרדו, תחומי התמחותו וכיו"ב.

כל עורך-דין יכול להירשם ב-West Legal Directory בלא תשלום. הוא מתבקש להשאיר שורה ארוכה של פרטים - משמו ומענו ועד למקום לימודיו, ניסיונו המקצועי, משך הזמן שהוא מקדיש להתדיינות משפטית ותחומי התמחותו. בעוד שאתר זה אינו משמש למחקר משפטי, ככזה, הוא יעיל להפליא באיתור עורכי דין: לא מכבר, לדוגמה, נאלץ כותב שורות אלה לתור אחר עורכי דין במדינת טקסס, שעיסוקם בדיני משפחה והם מתמחים בניצול מיני של קטינים. WLD איתר שניים כאלה בלא כל קושי.

Thomas - Legislative Information on the Web

[HTTP://THOMAS.LOC.GOV](http://THOMAS.LOC.GOV)

THOMAS הוא אתר של הקונגרס בארצות-הברית, הקרוי על שם תומס ג'פרסון, מנסחה של הכרזת העצמאות האמריקנית. האתר מוקדש לתהליך החקיקה בקונגרס, על שני בתיו - הסנאט ובית הנבחרים. הוא משרטט את נתיבו של כל חוק, משלב ההצעה, דרך הדיונים בוועדות הקונגרס ועד לתהליכי החקיקה ב"רצפת" הקונגרס וקבלת החוק. את האתר מנהלת ומפעילה ספריית הקונגרס בוושינגטון והוא מתעדכן בתדירות שמגיעה לפעמים אחדות ביום.

האתר מאפשר לערוך חיפושים בהצעות החוק ובדברי החקיקה של הקונגרס האמריקני. המידע, ביחס לכל אחת מהצעות החוק, מפורט, מדויק ועשיר ביותר: שם

מקרוב ועוד טרם ראו אור, העלה אל הרשת מידע בהיקף של כ-30 מגהבייט - כולו בעברית! אף כי יש באתר כמה מדורים, שניים מהם הם בעלי ענין למשפטן הישראלי:

* פסיקה עדכנית של בית המשפט העליון מן החודש האחרון. הפסיקה איננה מקוטלגת, אולם באתר הותקן מנוע חיפוש המאפשר איתור פסיקה רלבנטית בלא צורך לקרוא פסק דין אחר פסק דין.

* מאגר המידע של סקירה משפטית, כולל את תוכן של 202 חוברות שפורסמו בשנים 1985-1997. הכניסה אליו טעונה הרשמה (בלא תשלום), שלאחריה נשלח קוד כניסה בדואר אלקטרוני אל המשתמש. החיפוש אחר האסמכתאות מהיר ואינסטינקטיבי. הוא מתבצע באחת משתי דרכים: הקשת מילות מפתח במנוע חיפוש בלתי-יעיל, או בחירה בנושאים המתפצלים לנושאי משנה ובסופם רשימה של פסקי דין, המתוארים במילים אחדות על-פי נושאייהם. בין הנושאים הנסקרים: חוזים, בתי משפט, כספים, ירושה, מסים למיניהם, סחר בינלאומי, עונשין, עורכי דין, קניין רוחני ועוד.

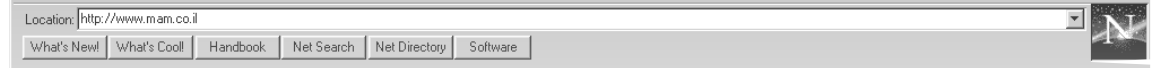
אתר חסרונות ומגרעות (לדוגמה, תמציות פסקי הדין מתעדכנות לעתים רחוקות בלבד, במקביל לתוכנה ש"סקירה משפטית" משווקת), אבל ניכר בו תהליך מתמיד של השתפרות והשקעת משאבים בבניית אתר שימושי ויעיל, מתוך ראייה ארוכת טווח.

Law Journal Extra!

<http://www.ljx.com>

Law Journal Extra! הוא מגזין אלקטרוני יומי (Ezine) המתגאה בהיותו האתר המשפטי-מסחרי הגדול ביותר ב-Web. הוא לבטח אחד המעניינים שבהם. בין מדוריו השונים ניתן לכלות ימים כלילות בקריאה מרתקת. יש בו חדשות משפטיות, מקורות וידעיות משפטיות המחולקות ל-33 תחומי התמחות שונים, מרכז למידע אודות קניין רוחני, Litigation Site המיועד לעורכי הדין שמתמחים בהופעות בבתי משפט, לוח דרושים ודרושים ובו הצעות וביקוש עבודה, כיכר שוק וירטואלית, ומדור המוקדש לסוגיות המשפטיות שמעוררת האינטרנט. Law Journal Extra! מלמד היטב כי אין תחליף לתוכן וכי אתר Web מוצלח זקוק בראש

Perkins Coie

<http://www.perkinscoie.com>

רשת האינטרנט מעוררת שורה ארוכה של שאלות משפטיות ייחודיות: האם יש לבתי המשפט סמכות שיפוט על מפעילי אתר במדינה אחרת, רק משום כך שניתן להגיע לאתר ממחשב בישראל, באותה קלות שבה ניתן להגיע אליו מן המדינה שבו הוא נמצא? באיזו מידה ניתן לפלוש לפרטיותם של משתמשי מחשב, אגב שוטטותם בעולם הווירטואלי? איזו השפעה יש ל־CYBERSPACE על זכויות היוצרים? מה היחס בין domain names (שמות מיתחם - כתובות האתרים ברשת) לבין סימני מסחר? מהי חוקיותם של הקשרים המוליכים מאתר לאתר? ועוד ועוד. טריטוריה משפטית חדשה הולכת ומתהווה לנגד עינינו וכלליה מתעצבים ומתגבשים מידי יום ביומו.

Perkins Coie הוא אתר המופעל על-ידי משרד בינלאומי לעריכת דין שבסיסו בארצות הברית. בין דפיו הוא כולל רשימת הליכים משפטיים ופסקי דין שניתנו בארה"ב בנושאי האינטרנט - כולל החלטות שטרם התפרסמו, והליכים שנסתיימו בפשרה. זוהי ככל הנראה הרשימה המקיפה מסוגה ברשת והיא מתעדכנת מעת לעת. ביחד עם החלק המוקדש ל־Internet law ב־Extra Law Jopurnal! זהו אחד המקורות הראשונים שמומלץ לסקור, בעת עריכת מחקר משפטי בסוגיות הייחודיות לרשת.

מציע החוק (בחירה בשמו מעלה על המסך את שמות שאר הצעות החוק שגיבש), שמות החוק (הן השם המקוצר והן השם הרשמי, הארוך), תאור ההיסטוריה החקיקתית (לרבות תאריכי העברתה של כל הצעה לאיזו מועדות הקונגרס, באופן שבחירה בשמה של אותה ועדה מגלה מיד באילו מאות חוקים נוספים היא מטפלת), מפתח של נושאים שהחוק מתייחס אליהם (כל נושא כשלעצמו הוא מבוא לשורה ארוכה נוספת של הצעות חוק), תמצית של החוק (יעילה מאד במקום שמדובר בתיקונים טכניים בחוק, שכן התמצית חושפת את מהותם של תיקונים אלה), ולבסוף - הטקסט המלא של החקיקה.

בכך לא מסתכם היקף המידע ב־THOMAS: הוא כולל את רשומות הקונגרס, המקבילות לדברי הכנסת; דו"חות של ועדות הקונגרס השונות; מסמכים היסטוריים מן השנים 1774-1789; הסבר אודות תהליכי החקיקה וקישורים לאתרי ממשל אמריקנים ועוד. אפשרויות החיפוש באתר רבות ומגוונות. חסרונו היחיד הוא, שיש לבצע את החיפוש בכל מושב של הקונגרס בנפרד (מושב נמשך שנתיים ימים), אולם מנהלי THOMAS מבטיחים שבתוך חודשים אחדים ניתן יהיה לבצע חיפוש אחד בכל מאגר הנתונים שבו.

ביחד עם אתרים הכוללים את חוקי ארצות הברית, כגון ה־LEGAL INFORMATION INSTITUTE של אוניברסיטת קורנל, נמצאת, איפוא, ברשת תמונה שלמה ומלאה של החקיקה בארצות הברית, כשהיא זמינה לכל דורש.

